

Βρυξέλλες, 27 Μαΐου 2019
(OR. en)

9728/19

JAI 590
CATS 82
COPEN 238
EUROJUST 107
EJN 50

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Προεδρία
Αποδέκτης: Συμβούλιο

αριθ. προηγ. εγγρ.: 9317/19

Θέμα: Η μελλοντική πορεία στον τομέα της αμοιβαίας αναγνώρισης σε ποινικές υποθέσεις
- Συζήτηση προσανατολισμού

Κατά την αυστριακή προεδρία, το Συμβούλιο ενέκρινε συμπεράσματα με θέμα την «προώθηση της αμοιβαίας αναγνώρισης μέσω της ενίσχυσης της αμοιβαίας εμπιστοσύνης» (ΕΕ C 449 της 13.12.2018, σ. 6).

Σε αυτή τη βάση, η ρουμανική Προεδρία προέβη σε αξιολόγηση του ισχύοντος νομικού πλαισίου της ΕΕ στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, προκειμένου να εκτιμήσει τα μέχρι τώρα επιτεύγματα, να εντοπίσει τυχόν ελλείψεις ή κενά και να εξετάσει τρόπους για την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους.

Για τον σκοπό αυτό, η Προεδρία δημοσίευσε έγγραφο προβληματισμού (6286/19) και διεξήγαγε συζητήσεις στην ομάδα COPEN και στην CATS.

Η έκθεση που εκπονήθηκε από την Προεδρία με βάση τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν, περιέχεται στο παράρτημα.

Υπογραμμίζεται ότι πρόκειται για έκθεση της Προεδρίας και, συνεπώς, απηχεί τις απόψεις της Προεδρίας. Ωστόσο, μετά από συζητήσεις με τα κράτη μέλη, με πιο πρόσφατη τη συζήτηση στη συνεδρίαση της CATS της 13ης Μαΐου 2019, η Προεδρία πιστεύει ότι την έκθεση υποστηρίζει η μεγάλη πλειοψηφία των κρατών μελών. Εξάλλου, πρέπει να σημειωθεί ότι η έκθεση απηχεί επίσης θέσεις της μειοψηφίας.

Επίσης ότι μετά τη συνεδρίαση της EMA στις 22 Μαΐου 2019, όπου τα κράτη μέλη συμφώνησαν να υποβάλουν την έκθεση της Προεδρίας στο Συμβούλιο, έγιναν ορισμένες δευτερεύουσες γλωσσικές βελτιώσεις στο κείμενο.

Το Συμβούλιο (Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων) καλείται να προχωρήσει σε πολιτική συζήτηση υπό το πρίσμα της παρούσας έκθεσης κατά τη σύνοδό του στις 6-7 Ιουνίου 2019.

**Έκθεση της Προεδρίας σχετικά με τη μελλοντική πορεία στον τομέα της αμοιβαίας
αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων σε ποινικές υποθέσεις**

I. Εισαγωγή

• Γενικό πλαίσιο

Η δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εξελιχθεί σημαντικά από τη στιγμή που το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε (1999) αποφάσισε ότι η αμοιβαία αναγνώριση πρέπει να αποτελέσει τον ακρογωνιαίο λίθο αυτής της συνεργασίας.

Σήμερα η ΕΕ διαθέτει ένα ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, το οποίο έχει εδραιωθεί σε κοινές αξίες όσον αφορά το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα. Οι πράξεις που βασίζονται στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης αποτελούν τον πυρήνα αυτού του πλαισίου.

Η απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών εξακολουθεί να είναι μία από τις αποτελεσματικότερες νομικές πράξεις στον τομέα αυτόν. Υπάρχουν επίσης διάφορες άλλες νομικές πράξεις, εκ των οποίων κάποιες χρησιμοποιούνται σχετικά συχνά (π.χ. η απόφαση-πλαίσιο 2008/909/ΔΕΥ για τις στερητικές της ελευθερίας ποινές), ενώ άλλες χρησιμοποιούνται λιγότερο συχνά (όπως η απόφαση-πλαίσιο 2008/947/ΔΕΥ για τα μέτρα αναστολής και η απόφαση-πλαίσιο 2009/829/ΔΕΥ για τα μέτρα επιτήρησης).

Η οδηγία 2014/41/ΕΕ σχετικά με την ευρωπαϊκή εντολή έρευνας σε ποινικές υποθέσεις αντικαθιστά τη συμβατική αμοιβαία νομική συνδρομή με μηχανισμό συνεργασίας που βασίζεται στην αμοιβαία αναγνώριση όσον αφορά, ιδίως, τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων. Ο κανονισμός (ΕΕ) 2018/1805 σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων δέσμευσης και δήμευσης και η νέα πρόταση κανονισμού σχετικά με την ευρωπαϊκή εντολή υποβολής και την ευρωπαϊκή εντολή διατήρησης ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων σε ποινικές υποθέσεις θα συμπληρώσουν περαιτέρω τις πράξεις της ΕΕ για την αμοιβαία αναγνώριση στο πλαίσιο της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις.

- **Ο σκοπός της παρούσας έκθεσης**

Η χρονική στιγμή κρίθηκε κατάλληλη για την αξιολόγηση του ισχύοντος νομικού πλαισίου της ΕΕ στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, προκειμένου να εκτιμηθούν τα μέχρι τώρα αποτελέσματα, να εντοπιστούν τυχόν ελλείψεις ή κενά και να εξεταστούν τρόποι για την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους.

Κατά την προηγούμενη (αυστριακή) Προεδρία, το Συμβούλιο εστίασε την προσοχή του στην αμοιβαία εμπιστοσύνη ως προϋπόθεση για την αμοιβαία αναγνώριση, και σε συναφή ζητήματα. Εν προκειμένω, στις 7 Δεκεμβρίου 2018, το Συμβούλιο ενέκρινε συμπεράσματα με θέμα την «προώθηση της αμοιβαίας αναγνώρισης μέσω της ενίσχυσης της αμοιβαίας εμπιστοσύνης» (ΕΕ C 449 της 13.12.2018, σ. 6).

Κατά την άτυπη σύνοδο των υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων στις 7 και 8 Φεβρουαρίου 2019 στο Βουκουρέστι, οι υπουργοί συζήτησαν διάφορα θέματα σχετικά με το μέλλον της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις εντός του κοινού δικαστικού χώρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Προεδρία, για να τροφοδοτήσει τις συζητήσεις για το θέμα αυτό, δημοσίευσε στις 11 Φεβρουαρίου 2019 έγγραφο προβληματισμού σχετικά με «τη μελλοντική πορεία στον τομέα της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων σε ποινικές υποθέσεις, ανταποκρινόμενη στην ανάγκη να αποφεύγεται η ατιμωρησία και να τηρούνται οι δικονομικές εγγυήσεις» (6286/19).

Πολλές αντιπροσωπίες ανταποκρίθηκαν θετικά στα ερωτήματα που έθεσε η Προεδρία στο έγγραφο προβληματισμού και έδωσαν εποικοδομητικές απαντήσεις και ενδιαφέρουσες ιδέες που θα μπορούσαν να ανοίξουν τον δρόμο για μελλοντικές εξελίξεις στον τομέα αυτόν.

Οι γραπτές απαντήσεις που δόθηκαν από την Αυστρία, τη Βουλγαρία, την Κροατία, την Τσεχική Δημοκρατία, την Εσθονία, τη Φινλανδία, τη Γαλλία, την Ελλάδα, τη Γερμανία, την Ουγγαρία, τη Λετονία, τις Κάτω Χώρες, την Πολωνία, την Πορτογαλία, τη Σλοβακική Δημοκρατία, τη Σλοβενία και τη Σουηδία είναι συγκεντρωμένες στα έγγραφα WK 2948/2019 + ADD 1 + ADD 2.

Με βάση τις γραπτές απαντήσεις, η Προεδρία παρουσίασε στις 12 Μαρτίου 2019 ένα συμπληρωματικό έγγραφο με τίτλο «Η μελλοντική πορεία στον τομέα της αμοιβαίας αναγνώρισης σε ποινικές υποθέσεις - Ανταλλαγή απόψεων βάσει σημειώματος της Προεδρίας» (6999/19), το οποίο αποτέλεσε τη βάση για τις συζητήσεις στη συνεδρίαση της COPEN στις 18 Μαρτίου 2019.

Στόχος της Προεδρίας είναι να αποκτήσει οριζόντια άποψη, εστιάζοντας σε τέσσερα θέματα συζήτησης που είναι αλληλένδετα με την εφαρμογή των πράξεων αμοιβαίας αναγνώρισης και με την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης:

- α) προκλήσεις/προβλήματα κατά την εφαρμογή των κριτηρίων που καθορίζονται στην απόφαση *Aranyosi* ή κατά την εφαρμογή λόγων μη αναγνώρισης στις πράξεις αμοιβαίας αναγνώρισης·
- β) κατάρτιση και καθοδήγηση σχετικά με τις πράξεις αμοιβαίας αναγνώρισης·
- γ) εντοπισμός των κενών στην εφαρμογή των πράξεων αμοιβαίας αναγνώρισης και πιθανές λύσεις για την κάλυψή τους·
- δ) ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου που επιτρέπει την ορθή λειτουργία της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις σε επίπεδο ΕΕ και πλήρης αξιοποίησή του.

Πρέπει να υπογραμμιστεί εξ αρχής ότι το σκεπτικό της παρούσας έκθεσης δεν είναι να δώσει μια πλήρη εικόνα του θέματος, αλλά να επικεντρωθεί σε ζητήματα τα οποία αφορούν την πρακτική εφαρμογή των πράξεων αμοιβαίας αναγνώρισης και είναι σημαντικά, κατά την άποψη της Προεδρίας, στο πλαίσιο των πρόσφατων εξελίξεων σε επίπεδο Ένωσης όσον αφορά τη συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις. Επιπλέον, η παρούσα έκθεση δεν θίγει το πεδίο εφαρμογής του ένατου γύρου αμοιβαίων αξιολογήσεων και δεν προκαταλαμβάνει τα αποτελέσματα της εν λόγω αξιολόγησης από ομοτίμους.

II. Ζητήματα προς εξέταση, όπως προσδιορίζονται από την Προεδρία

A. Προκλήσεις/προβλήματα κατά την εφαρμογή των κριτηρίων που καθορίζονται στην απόφαση *Aranyosi* ή κατά την εφαρμογή λόγων μη αναγνώρισης

Στόχος εν προκειμένω ήταν να ζητηθεί η γνώμη των κρατών μελών όσον αφορά τους λόγους μη αναγνώρισης ή άλλα προβλήματα που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή των πράξεων αμοιβαίας αναγνώρισης. Γι' αυτό η Προεδρία ζήτησε τις απόψεις των κρατών μελών όσον αφορά την πρακτική εφαρμογή των λόγων μη αναγνώρισης σχετικά με τις πράξεις αμοιβαίας αναγνώρισης εν γένει, καθώς και τους πιθανούς λόγους μη αναγνώρισης όσον αφορά παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων σε σχέση με ευρωπαϊκές εντολές έρευνας.

Από τις απαντήσεις των κρατών μελών, φαίνεται ότι δεν έχουν αναφερθεί περιπτώσεις στις οποίες έγινε επίκληση της παραβίασης θεμελιωδών δικαιωμάτων σε σχέση με την εκτέλεση ευρωπαϊκής εντολής έρευνας. Όσον αφορά άλλες δυσκολίες που προκύπτουν από λόγους μη αναγνώρισης, ορισμένες αντιπροσωπίες ζήτησαν μεγαλύτερη σαφήνεια όσον αφορά τους ελάχιστους διαδικαστικούς κανόνες για την ερημοδικία.

Επί του παρόντος, το κύριο αντικείμενο της συζήτησης στην COPEN είναι οι συνθήκες κράτησης στο πλαίσιο της εκτέλεσης των ευρωπαϊκών ενταλμάτων σύλληψης (ΕΕΣ).

Το δε πρόβλημα που επείγει αυτή τη στιγμή είναι η πρακτική εφαρμογή της απόφασης *Aranyosi*.

Το 2016, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) εξέδωσε την απόφαση *Aranyosi*¹. Η ερμηνεία της απόφασης αυτής θα μπορούσε επίσης να επεκταθεί στην απόφαση-πλαίσιο 2008/909/ΔΕΥ² και πράγματι τέτοιες καταστάσεις έχουν ήδη αντιμετωπιστεί στην πράξη σε ορισμένα κράτη μέλη.

¹ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-404/15(*Aranyosi*) και C-659/15 PPU (*Căldăraru*).

² Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Βοτ στις υποθέσεις *Aranyosi* και *Căldăraru*, παράγραφος 128.

Κατόπιν αυτής της απόφασης, υποβλήθηκαν πολλά ακόμη ερωτήματα στο ΔΕΕ σχετικά με τις συνθήκες κράτησης στις φυλακές. Σε ορισμένες υποθέσεις, το Δικαστήριο έχει ήδη εκδώσει την απόφασή του (βλ. π.χ. την απόφαση στην υπόθεση C-220/18 PPU, *ML*), ενώ σε άλλες εκκρεμεί η έκδοση απόφασης του Δικαστηρίου (C-128/18 *Dorobanțu*).

Οι αποφάσεις αυτές αποσαφηνίζουν τα κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τις δικαστικές αρχές εκτέλεσης κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τα ΕΕΣ. Η Προεδρία θεώρησε ενδιαφέρον να διαπιστώσει με ποιον τρόπο τα κράτη μέλη ερμηνεύουν τα κριτήρια αυτά και κατά πόσον θα πρέπει να εξεταστεί μελλοντικά μια κοινή μεθοδολογία εργασίας/κοινές κατευθυντήριες γραμμές στον συγκεκριμένο τομέα.

Τα στοιχεία που παρείχαν τα κράτη μέλη ήταν πολύτιμα και κατέδειξαν ότι αναμένεται περαιτέρω καθοδήγηση από το ΔΕΕ, ειδικότερα στην απόφαση *Dorobanțu* (C-128/18 - ακόμη εκκρεμεί).

Σύμφωνα με την απόφαση *Aranyosi*, κατά κανόνα οι συνθήκες κράτησης δεν συνιστούν λόγους μη αναγνώρισης ή μη εκτέλεσης, αλλά μπορεί να συνιστούν λόγο για την αναβολή της εκτέλεσης ΕΕΣ ενώ επιτρέπουν τη μη εκτέλεση μόνο ως έσχατη λύση σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Η απόφαση θα πρέπει επίσης να ερμηνεύεται συσταλτικώς και να εφαρμόζεται μόνο σε εξαιρετικές περιστάσεις, κατά περίπτωση, και όχι σε όλα τα ΕΕΣ που εκκρεμούν. Η προσέγγιση δύο σταδίων που προτείνεται στην απόφαση *Aranyosi* θα πρέπει να ακολουθείται. Το ερώτημα που τέθηκε κατά τη συζήτηση στην COOPEN είναι πώς θα πρέπει να εφαρμόζεται στην πράξη το πρώτο στάδιο - δηλαδή η εκτίμηση των γενικευμένων πλημμελειών από το κράτος εκτέλεσης - ούτως ώστε, σε δεύτερο στάδιο, να αποστέλλονται αιτήσεις για συγκεκριμένα πρόσωπα στο κράτος έκδοσης του εντάλματος.

Επιπλέον, η υποβολή αίτησης για συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τις συνθήκες κράτησης και η παραλαβή των σχετικών εγγράφων δημιουργεί πρόσθετες καθυστερήσεις στην πραγματική εκτέλεση του ΕΕΣ και συνεπάγεται τη μη τήρηση των προθεσμιών που ορίζονται στην απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ.

Φυσικά, η καταλληλότερη λύση για την αντιμετώπιση αυτών των δυσκολιών ερμηνείας της πρόσφατης νομολογίας του ΔΕΕ στον τομέα αυτό θα ήταν να εξαλειφθεί κάθε πιθανή παραβίαση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ιδίως όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης. Δεδομένου ότι ο υπερπληθυσμός είναι προφανώς ένα από τα πιο επείγοντα ζητήματα που αφορούν τις συνθήκες κράτησης, η επίλυσή του θα πρέπει να αποτελεί πρωτίστως ευθύνη του κράτους έκδοσης, προκειμένου να αποκατασταθεί η αμοιβαία εμπιστοσύνη με άλλα κράτη μέλη. Σε ορισμένα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν τέτοια προβλήματα έχουν ήδη δρομολογηθεί εθνικά μέτρα, είτε νομοθετικά είτε μέτρα πολιτικής, και σημειώνεται πρόοδος προς αυτή την κατεύθυνση. Δυστυχώς, για ένα τόσο περίπλοκο ζήτημα απαιτούνται κατάλληλες στρατηγικές και πρόσφορες λύσεις που χρειάζονται πολύ χρόνο και πολλούς πόρους. Ωστόσο, διάφορες προσπάθειες καταβάλλονται είτε από μεμονωμένα κράτη μέλη είτε με δράση σε διεθνές επίπεδο. Σε αυτές περιλαμβάνεται η συμμόρφωση με το κεκτημένο του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τη μεταχείριση των κρατουμένων και τη βελτίωση των συνθηκών κράτησης. Πολλά κράτη μέλη παρακολούθησαν επίσης τη διάσκεψη που διοργανώθηκε από τη ρουμανική Προεδρία στη Σιναία στις 1-4 Απριλίου 2019 και την διάσκεψη υψηλού επιπέδου με θέμα «Αντιμετώπιση του υπερπληθυσμού των φυλακών» που διοργανώθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης και την ΕΕ στις 24-25 Απριλίου 2019 στο Στρασβούργο.

Ως εκ τούτου, λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, θα ήταν πιο σημαντικό βραχυπρόθεσμα να θεσπιστούν σαφή κοινά κριτήρια, ούτως ώστε κάθε κράτος εκτέλεσης να υποβάλλει τις ίδιες ερωτήσεις και κάθε κράτος έκδοσης να παρέχει το ίδιο είδος πληροφοριών, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις ιδιαιτερότητες του σωφρονιστικού συστήματος κάθε εμπλεκόμενου κράτους μέλους. Η σημασία αυτών των κοινών κριτηρίων έχει καταστεί σαφής από διάφορες περιπτώσεις στις οποίες το είδος των πληροφοριών που ζητούνται από το κράτος εκτέλεσης και οι αναφορές σε υφιστάμενα πρότυπα - είτε πρόκειται για πρότυπα του Συμβουλίου της Ευρώπης ή πρότυπα των Ηνωμένων Εθνών είτε για άλλου είδους πηγές - τα οποία επικαλείται η εκτίμηση (αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας κ.λπ.) διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό από το ένα κράτος μέλος στο άλλο.

Πολλές αντιπροσωπίες θεωρούν ότι το ζήτημα είναι ιδιαίτερος σημαντικό και ότι η θέσπιση ορισμένων κοινών μη δεσμευτικών κατευθυντήριων γραμμών θα μπορούσε να επιδράσει θετικά.

Κατά την άποψη της Προεδρίας, πρέπει να εξεταστούν οι ακόλουθες πτυχές:

- 1. Διαμόρφωση σαφούς εικόνας για τις διαστάσεις του φαινομένου** - η διαδικασία αυτή βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη, καθώς πρόσφατα ζητήθηκε η συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων σχετικά με τον αριθμό των υποθέσεων όπου υπήρξε άρνηση/αναβολή παράδοσης βάσει του ΕΕΣ λόγω των συνθηκών κράτησης·
- 2. Συγκέντρωση πρακτικών εμπειριών των κρατών μελών** σχετικά με την πραγματική εφαρμογή των κριτηρίων που καθορίστηκαν με την πρόσφατη νομολογία του ΔΕΕ, όσον αφορά τόσο τις δυσκολίες όσο και τις βέλτιστες πρακτικές για τα κράτη έκδοσης και εκτέλεσης. Η προσπάθεια αυτή θα μπορούσε να συμβάλει στον εντοπισμό επαναλαμβανόμενων προβλημάτων και στην εξεύρεση των πιο πρόσφορων λύσεων.
- 3. Δημιουργία κοινής μεθοδολογίας εργασίας/κοινών κατευθυντήριων γραμμών** όσον αφορά τα κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εφαρμογή στην πράξη της προσέγγισης δύο σταδίων που προτείνεται με την απόφαση *Aganyosi*, και ειδικότερα όταν ζητούνται πληροφορίες σχετικά με τις συνθήκες κράτησης. Η κοινή μεθοδολογία εργασίας/οι κοινές κατευθυντήριες γραμμές θα έχουν, φυσικά, μη δεσμευτικό χαρακτήρα, αλλά θα διαφωτίσουν όσον αφορά τον τρόπο ερμηνείας των αποφάσεων του ΔΕΕ, καθώς και όσον αφορά το είδος των δεδομένων που θα μπορούν να ζητούνται, κατά κύριο λόγο, και στη συνέχεια να παρέχονται από τα κράτη μέλη.

Ωστόσο, τέτοιες προσπάθειες θα πρέπει να εξεταστούν μόνον αφότου το ΔΕΕ εκδώσει την απόφασή του στην υπόθεση *Dorobanțu*, ευελπιστώντας ότι η απόφαση αυτή θα αποσαφηνίσει περισσότερο το εν λόγω ζήτημα.

Υπογραμμίζεται ότι τα προτεινόμενα μέτρα δεν επικαλύπτουν κατά κανένα τρόπο τις δραστηριότητες που προβλέπονται για τον μελλοντικό ένατο γύρο αμοιβαίων αξιολογήσεων, κατά τον οποίον το θέμα αυτό θα εξεταστεί λεπτομερώς «επί τόπου», ή οποιαδήποτε άλλη εξέλιξη στον τομέα αυτό κατόπιν πρωτοβουλίας των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, και ειδικότερα του Συμβουλίου. Αντιθέτως, στόχος των προτάσεων της Προεδρίας είναι να δώσουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για τον τρόπο ερμηνείας των αποφάσεων του ΔΕΕ, προκειμένου να βελτιωθεί η διασυνοριακή συνεργασία και η αμοιβαία εμπιστοσύνη.

B. Κατάρτιση και καθοδήγηση σχετικά με τις πράξεις αμοιβαίας αναγνώρισης

Η Προεδρία ζήτησε από τις αντιπροσωπίες να εκφράσουν τις απόψεις τους για πιθανούς τρόπους βελτίωσης των δραστηριοτήτων και του υλικού κατάρτισης σχετικά με τις πράξεις αμοιβαίας αναγνώρισης, συμπεριλαμβανομένων των υφιστάμενων κατευθυντήριων γραμμών.

Οι απαντήσεις ήταν λεπτομερείς και αποτέλεσαν έναυσμα για προβληματισμό, δεδομένου ότι η στρατηγική του 2011 για την κατάρτιση δικαστικών³ είναι υπό αξιολόγηση και ότι η επόμενη στρατηγική θα προετοιμαστεί από την Επιτροπή βάσει της τρέχουσας αξιολόγησης. Φαίνεται, άρα, ότι το θέμα αυτό είναι σημαντικό, αφού η δικαστική συνεργασία σε επίπεδο ΕΕ πρόκειται να διαδραματίσει πιο καίριο ρόλο.

Για την κατάρτιση σχετικά με την εφαρμογή των πράξεων αμοιβαίας αναγνώρισης, υπάρχουν δύο διαδικασίες: κατάρτιση που διοργανώνεται σε επίπεδο ΕΕ και κατάρτιση που διοργανώνεται σε εθνικό επίπεδο. Οι δύο αυτές διαδικασίες είναι συμπληρωματικές και, ως εκ τούτου, πρέπει να συντονίζονται καλά, ώστε να αποφεύγεται η αλληλεπικάλυψη των προσπαθειών και να γίνεται βέλτιστη χρήση των υφιστάμενων πόρων. Επιπλέον, υπάρχουν περιφερειακά προγράμματα κατάρτισης, στα οποία μπορούν να μετέχουν επαγγελματίες από δύο ή περισσότερες γειτονικές χώρες. Τα προγράμματα αυτά είναι πολύ σημαντικά στο πλαίσιο της περιφερειακής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, διότι έχουν μεγάλο αντίκτυπο στην αμοιβαία εμπιστοσύνη και τη συνεργασία μεταξύ των επαγγελματιών του κλάδου.

³ Βλ. ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Εμπιστοσύνη στην πανευρωπαϊκή δικαιοσύνη. Μια νέα διάσταση στην ευρωπαϊκή δικαστική κατάρτιση», COM(2011) 551 τελικό, Βρυξέλλες, 13.9.2011.

Οι δραστηριότητες που αναλαμβάνονται σε επίπεδο ΕΕ, ιδίως από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κατάρτισης Δικαστικών (ΕΔΚΔ), την CEPOL και την Ακαδημία Ευρωπαϊκού Δικαίου (ΕΡΑ), καθώς και οι δραστηριότητες που διεξάγονται εκτός της ΕΕ από την πλατφόρμα HELP του Συμβουλίου της Ευρώπης, είναι υψηλής ποιότητας και αξιολογούνται θετικά από τους επαγγελματίες. Η κατάρτιση που παρέχεται σε εθνικό επίπεδο από τις σχολές δικαστών κρίνεται επίσης θετικά από τους συμμετέχοντες που την θεωρούν πολύ χρήσιμη και σύμφωνη με τα αναγκαία πρότυπα. Η Eurojust και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο (ΕΔΔ) παίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στη διάδοση της τεχνογνωσίας και της εμπειρογνωμοσύνης τους, συμμετέχοντας σε σεμινάρια κατάρτισης, μεταξύ άλλων και σε συνεργασία με το ΕΔΚΔ. Ειδικότερα, οι σύνδεσμοι του ΕΔΔ εκτελούν τα καθήκοντά τους που προβλέπονται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 της απόφασης 2008/976/ΔΕΥ του Συμβουλίου σχετικά με το ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο.⁴

Ωστόσο, παρά τα θετικά σχόλια, φαίνεται ότι η εθνική και η ενωσιακή κατάρτιση στον τομέα της αμοιβαίας αναγνώρισης θα μπορούσαν να βελτιωθούν, ιδίως όσον αφορά τις τρέχουσες προκλήσεις κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση και τις βέλτιστες πρακτικές. Δεδομένης της μεγάλης δυναμικής του τομέα, είναι σημαντικό οι μορφές και το υλικό κατάρτισης να επικαιροποιούνται συνεχώς. Πράγματι, τα κράτη μέλη τόνισαν την ανάγκη για προσπάθειες τόσο σε εθνικό όσο και σε επίπεδο ΕΕ στον τομέα αυτό.

Κατά την άποψη της Προεδρίας, πρέπει να εξεταστούν οι ακόλουθες πτυχές:

1. Ευαισθητοποίηση

Πώς μπορούν οι επαγγελματίες του κλάδου να ενημερώνονται ότι υπάρχουν προγράμματα κατάρτισης για τις πράξεις αμοιβαίας αναγνώρισης; Πρέπει να γνωρίζουν *πού* να αναζητήσουν ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα ή υλικό κατάρτισης ή πρέπει οι σχετικές πληροφορίες να τους παρέχονται με συνεχή ροή. Κατά την άποψή μας, οι εθνικές αρχές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον τομέα αυτό και εναπόκειται σε αυτές να διασφαλίσουν τον κατάλληλο συντονισμό με τους αντίστοιχους ομολόγους τους στην ΕΕ. Πέραν της αρχικής κατάρτισης, οι δραστηριότητες συνεχούς επιμόρφωσης είναι επίσης πολύ σημαντικές.

⁴ ΕΕ L 348/24.12.2008.

Η συγκέντρωση όλων των σχετικών προγραμμάτων κατάρτισης της ΕΕ - δηλαδή, η συγκέντρωση όλων των πληροφοριών σχετικά με την κατάρτιση σε ένα σημείο - θα ήταν επίσης πολύ χρήσιμη. Στο πλαίσιο αυτό, η μελλοντική ευρωπαϊκή πλατφόρμα κατάρτισης στο τμήμα για την κατάρτιση της διαδικτυακής πύλης της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης θα καλύψει το κενό που υπάρχει ως προς την ολοκληρωμένη και συνεπή πληροφόρηση για προγράμματα νομικής κατάρτισης για όλες τις κατηγορίες επαγγελματιών του κλάδου της δικαιοσύνης που είναι διαθέσιμα στα διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ και θα γεφυρώσει το υφιστάμενο χάσμα που δημιουργεί ο κατακερματισμός.

2. Εξορθολογισμός των κατηγοριών όσων λαμβάνουν κατάρτιση και των θεμάτων

Στην τρέχουσα στρατηγική έχει δοθεί προτεραιότητα σε δικαστές και εισαγγελείς. Ωστόσο, φαίνεται ότι θεωρείται αναγκαία η μεγαλύτερη συμμετοχή των δικαστών στις δραστηριότητες κατάρτισης. Σε πολλές χώρες δεν είναι δυνατή η εξειδίκευση σε επίπεδο δικαστηρίων στη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις και η τυχαία κατανομή των υποθέσεων σε ορισμένες χώρες καθιστά αναγκαίο για όλους τους δικαστές που εργάζονται σε ποινικές υποθέσεις να είναι σε θέση να χειρίζονται σημαντικό αριθμό ενωσιακών πράξεων που εφαρμόζονται στη συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις σε επίπεδο ΕΕ.

Άλλες ομάδες που θα πρέπει να επωφεληθούν περισσότερο από δραστηριότητες κατάρτισης είναι οι δικαστικοί επιμελητές και το σωφρονιστικό προσωπικό, αφενός και, στο μέτρο του δυνατού, το προσωπικό των δικαστηρίων και τα μέλη άλλων νομικών επαγγελμάτων, αφετέρου. Οι αρμόδιες εθνικές αρχές και οι επαγγελματικοί φορείς που εμπλέκονται στις δραστηριότητες κατάρτισης θα μπορούσαν να αξιολογήσουν καλύτερα τις ειδικές ανάγκες αυτών των ομάδων, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες. Υπενθυμίζεται ότι στον τομέα αυτό δραστηριοποιούνται τόσο το Συμβούλιο της Ευρώπης, το οποίο εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις προσλήψεις, την επιλογή, την κατάρτιση και την εξέλιξη των σωφρονιστικών υπαλλήλων και του προσωπικού δικαστικής επιτήρησης, όσο και το δίκτυο των Ευρωπαϊκών Ακαδημιών Σωφρονιστικών Υπαλλήλων (EPTA).

Όσον αφορά τα θέματα στα οποία θα πρέπει να εστιάσουν ιδιαίτερα οι δραστηριότητες κατάρτισης στο μέλλον, θα πρέπει να διερευνηθούν πρακτικά ζητήματα που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή μέτρων αναστολής και επιτήρησης (απόφαση-πλαίσιο 2008/947/ΔΕΥ και απόφαση-πλαίσιο 2009/829/ΔΕΥ), καθώς και η πρόσφατη νομολογία του ΔΕΕ, ιδίως στο πλαίσιο της εφαρμογής της απόφασης-πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ. Ορισμένες αντιπροσωπίες θεωρούν επίσης ότι η κατάρτιση σχετικά με την οδηγία για την ευρωπαϊκή εντολή έρευνας (ΕΕΕ) θα πρέπει να εξακολουθήσει να διοργανώνεται συστηματικά. Επισημάνθηκε επίσης ότι οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι θα πρέπει να αποκτήσουν μεγαλύτερη επίγνωση των διατάξεων της απόφασης-πλαισίου 2008/909/ΔΕΥ.

3. επικαιροποίηση του υλικού κατάρτισης και διάθεσή του σε ευρύ φάσμα επαγγελματιών του νομικού κλάδου μέσω της συνεχούς ψηφιοποίησης των προγραμμάτων κατάρτισης.

Το ζήτημα αυτό επανέρχεται τακτικά. Το υλικό κατάρτισης πρέπει να επικαιροποιείται τακτικά, λόγω της συνεχούς εξέλιξης της νομολογίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς και λόγω της θέσπισης νέων πράξεων (π.χ. ευρωπαϊκή εντολή έρευνας και, στο εγγύς μέλλον, νέο κανονιστικό πλαίσιο σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση (κανονισμός (ΕΕ) 2018/1805)). Το ενωσιακό υλικό κατάρτισης πρέπει επίσης να μεταφράζεται σε περισσότερες γλώσσες της ΕΕ, όχι μόνο στη γαλλική και την αγγλική, ώστε να απευθύνεται σε ευρύτερο κοινό.

Η συνεχής επέκταση των ψηφιακών και των εξ αποστάσεως μορφών κατάρτισης θα μπορούσε επίσης να έχει θετικά αποτελέσματα. Οι συμμετέχοντες μπορούν να παρακολουθούν τέτοιου είδους μαθήματα με το δικό τους ρυθμό, χρησιμοποιώντας απλά έναν υπολογιστή συνδεδεμένο με το διαδίκτυο, χωρίς να χρειάζεται να μετακινηθούν (η μετακίνηση είναι, συνήθως, μια χρονοβόρα και δαπανηρή διαδικασία). Ωστόσο, η διά ζώσης κατάρτιση έχει καίρια σημασία για την ανταλλαγή ορθών πρακτικών, τη διευκόλυνση της δικτύωσης μεταξύ επαγγελματιών και, εν τέλει, την οικοδόμηση αμοιβαίας εμπιστοσύνης και τη βελτίωση της δικαστικής συνεργασίας.

Όλα αυτά τα μέτρα θα επιτρέψουν την ευρύτερη διάδοση της τεκμηρίωσης στους επαγγελματίες που δεν έχουν επαρκή γνώση της αγγλικής ή της γαλλικής γλώσσας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Eurojust και το ΕΔΔ παρέχουν επίσης χρήσιμο υλικό και εγχειρίδια, τα οποία χρησιμοποιούνται από επαγγελματίες καθημερινά. Ένα νέο εγχειρίδιο σχετικά με την απόφαση-πλαίσιο 2008/909/ΔΕΥ θα εκδοθεί συντόμως από την Επιτροπή. Οι ειδικοί στην ενωσιακή συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις πρέπει να ενημερώνονται τακτικά για το τι συμβαίνει στον τομέα της αμοιβαίας αναγνώρισης και της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και για τον σκοπό αυτό έχουν καταβληθεί σημαντικές προσπάθειες από την Επιτροπή και την Eurojust. Στην τεκμηρίωση που χρησιμοποιούν τακτικά οι επαγγελματίες για τον σκοπό αυτό ανήκουν το «Εγχειρίδιο για τον τρόπο έκδοσης και εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης» που εκπονήθηκε από την Επιτροπή, οι κατευθυντήριες γραμμές «σύμφωνα με τις οποίες αποφασίζεται η αρμόδια για την άσκηση δίωξης αρχή», η απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών, και η «επικαιροποιημένη επισκόπηση της νομολογίας βάσει των εγγράφων του ΔΕΕ» της Eurojust. Η Επιτροπή θα μπορούσε, μεσοπρόθεσμα, να διερευνήσει τη δυνατότητα εκπόνησης νέων εγχειριδίων για τις ευρωπαϊκές εντολές έρευνας και τα μέτρα αναστολής και επιτήρησης, μόλις συγκεντρωθεί επαρκής όγκος υποθέσεων για να στηρίξει την έναρξη τέτοιων πρωτοβουλιών.

Στο πλαίσιο αυτό, η ευρωπαϊκή πλατφόρμα κατάρτισης θα προσφέρει εύκολη (ηλεκτρονική) πρόσβαση μέσω της διαδικτυακής πύλης της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης στα ενωσιακά και εθνικά προγράμματα νομικής κατάρτισης σε ολόκληρη την ΕΕ, καθώς και στο εκπαιδευτικό υλικό διαφόρων παρόχων κατάρτισης για επαγγελματίες του τομέα της δικαιοσύνης στην ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του ΕΔΚΔ. Οι επαγγελματίες του τομέα της δικαιοσύνης θα μπορούν να βρύνσκουν όχι μόνο δραστηριότητες κατάρτισης αλλά και υλικό αυτοδιδασκαλίας / αυτόνομο εκπαιδευτικό υλικό για τα θέματα της αναζήτησής τους.

Τέλος, εκτός από τα εγχειρίδια που κυκλοφορούν σε επίπεδο ΕΕ, είναι σημαντικό οι αρμόδιες εθνικές αρχές των κρατών μελών να εκδίδουν επίσης παρεμφερή εγχειρίδια ή κατευθυντήριες γραμμές σε εθνικό επίπεδο.

4. Κατάρτιση των εκπαιδευτών και διάδοση των γνώσεων σε εθνικό επίπεδο

Η νομοθεσία της ΕΕ σχετικά με τη συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις και οι πράξεις αμοιβαίας αναγνώρισης θα πρέπει να ενσωματώνονται στα εθνικά προγράμματα κατάρτισης. Επιπλέον, οι εκπαιδευτές θα πρέπει να εκπαιδεύονται όχι μόνο στην εν λόγω νομοθεσία και τις πράξεις, αλλά και στο νομικό σύστημα της χώρας στην οποία πραγματοποιείται η κατάρτιση (ή, στην περίπτωση διεθνών προγραμμάτων κατάρτισης, στο νομικό σύστημα (ή στα νομικά συστήματα) της χώρας (ή των χωρών) που αφορά τους συμμετέχοντες), έτσι ώστε οι συμμετέχοντες να κατανοούν καλύτερα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου νομικού συστήματος ή συστημάτων. Επιπλέον, θα μπορούσαν να αναζητηθούν λύσεις ώστε όσοι επωφελούνται από την κατάρτιση να μπορούν με τη σειρά τους να μεταδίδουν τις γνώσεις τους σε άλλους ενδιαφερόμενους συναδέλφους, π.χ. με τη σύνταξη περιλήψεων, τη διαβίβαση υλικού κατάρτισης και την κατάρτιση συναδέλφων σε τοπικό επίπεδο. Θα ήταν επίσης σκόπιμο τα πρόσωπα που είναι άκρως εξειδικευμένα στον τομέα των πράξεων αμοιβαίας αναγνώρισης να διαθέτουν τις γνώσεις τους σε συναδέλφους τους, είτε σε εθνικό επίπεδο είτε σε επίπεδο ΕΕ (όπως, για παράδειγμα, μέσω ηλεκτρονικών φόρουμ με χρήση περιορισμένη σε επαγγελματίες στους οποίους θα μπορούν να προτείνονται νομικές λύσεις σε συγκεκριμένα ερωτήματα).

Γ. Εντοπισμός των κενών στην εφαρμογή των πράξεων αμοιβαίας αναγνώρισης και πιθανές λύσεις για την κάλυψή τους

Στο θέμα αυτό, η Προεδρία προσπάθησε να εξετάσει δύο διαφορετικές πτυχές: τους λόγους για την σπανιότερη εφαρμογή ορισμένων πράξεων αμοιβαίας αναγνώρισης, ιδίως της απόφασης-πλαισίου 2008/947/ΔΕΥ (μέτρα αναστολής) και της απόφασης-πλαισίου 2009/829/ΔΕΥ (μέτρα επιτήρησης) και κατά πόσον χρειάζονται περαιτέρω νομοθετικές προτάσεις όσον αφορά τα δικονομικά δικαιώματα στις ποινικές διαδικασίες και τη μεταφορά ποινικών διαδικασιών.

i) Λιγότερο συχνή εφαρμογή της απόφασης-πλαισίου 2008/947/ΔΕΥ και της απόφασης-πλαισίου 2009/829/ΔΕΥ

Η πλειοψηφία των αντιπροσωπιών παρατήρησε ότι η λιγότερο συχνή εφαρμογή της απόφασης-πλαισίου 2008/947/ΔΕΥ (αναστολή) και της απόφασης-πλαισίου 2009/829/ΔΕΥ (επιτήρηση) θα εξεταστεί κατά τον ένατο γύρο αμοιβαίων αξιολογήσεων και, ως εκ τούτου, δεν είναι η κατάλληλη στιγμή για να συζητηθεί. Εξάλλου, το ίδιο θέμα συζητήθηκε κατά τη διάρκεια της 51ης συνόδου ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου στη Βιέννη στις 21-23 Νοεμβρίου 2018 και τα συμπεράσματα της συνάντησης αυτής περιέχονται στο έγγραφο 14574/18.

Ωστόσο, αφού πολλές αντιπροσωπίες έδωσαν σημαντικά στοιχεία για το θέμα αυτό, η Προεδρία θεωρεί ότι, με την επιφύλαξη των αποτελεσμάτων του ένατου γύρου αμοιβαίων αξιολογήσεων, θα ήταν χρήσιμο, έστω και για αντιπαραβολή, να παρουσιαστούν εν συντομία οι απόψεις των αντιπροσωπιών. Όπως θα φανεί στη συνέχεια, τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η Προεδρία μετά από προσεκτική εξέταση των απαντήσεων των αντιπροσωπιών συμπίπτουν σε μεγάλο βαθμό με τα συμπεράσματα που συνάχθηκαν κατά την 51η σύνοδο ολομέλειας του ΕΔΔ.

Κατά την άποψη της Προεδρίας, πρέπει να εξεταστούν οι ακόλουθες πτυχές:

- Είναι σημαντικό να διαπιστωθεί εάν η λιγότερο συχνή εφαρμογή των δύο αποφάσεων-πλαϊσίων (2008/947/ΔΕΥ και 2009/829/ΔΕΥ) οφείλεται στο γεγονός ότι οι επαγγελματίες δεν γνωρίζουν τις νομικές δυνατότητες που προσφέρουν/δεν διαθέτουν επαρκή πείρα στην εφαρμογή τους, ή στο γεγονός ότι οι επαγγελματίες δεν θεωρούν ότι οι δύο αποφάσεις-πλαίσιο αποτελούν κατάλληλα μέσα συνεργασίας που θα μπορούσαν να καλύψουν τις πρακτικές τους ανάγκες. Για παράδειγμα, μια αντιπροσωπία αναφέρθηκε στα μέτρα επιτήρησης, όπου ο δικαστής πρέπει να εξακριβώνει την αξιοπιστία των πληροφοριών που παρέχονται από τον κατηγορούμενο. Έως ότου ληφθούν οι πληροφορίες αυτές από το δυνητικό κράτος εκτέλεσης, ο εναγόμενος μπορεί να έχει ήδη καταδικαστεί και το αίτημα να έχει καταστεί περιττό. Φαίνεται, λοιπόν, ότι σε πολλές περιπτώσεις ο πρόσθετος χρόνος που χρειάζεται για την ανταλλαγή συμπληρωματικών πληροφοριών απαιτεί μεγάλη παράταση της διαδικασίας, πέραν των προθεσμιών που καθορίζονται στις εν λόγω πράξεις, με αποτέλεσμα τα μέτρα να μην μπορούν πλέον να εφαρμοστούν.
- Είναι επίσης σημαντικό να διαπιστωθεί εάν η λιγότερο συχνή εφαρμογή των δύο αποφάσεων-πλαϊσίων είναι ενδεχομένως απλώς συνέπεια της ανεπαρκούς εναρμόνισης των ουσιαστικών διαδικαστικών διατάξεων και των διαφορών στις διαδικασίες μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο, με αποτέλεσμα η αναγνώριση των αποφάσεων να καθίσταται πρακτικώς αδύνατη (για παράδειγμα, μία αντιπροσωπία ανέφερε συγκεκριμένα τις διαφορές μεταξύ των νομικών συστημάτων που καθιστούν τις πράξεις μη λειτουργικές).

Η Προεδρία πιστεύει ότι αυτή η υπόθεση εργασίας θα ελεγχθεί κατά τον ένατο γύρο αμοιβαίων αξιολογήσεων.

- ii) Ως προς το εάν χρειάζεται περαιτέρω νομοθεσία στον τομέα των δικονομικών δικαιωμάτων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, πολλές αντιπροσωπίες ανέφεραν ότι σε θέματα που σχετίζονται με την ποινική δικονομία εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών, οι οποίες θα δικαιολογούσαν να εξεταστεί περαιτέρω εάν θα ήταν σκόπιμο και αναγκαίο να αναληφθούν νομοθετικές ενέργειες εν προκειμένω. Ορισμένα άλλα κράτη μέλη, ωστόσο, δήλωσαν σαφώς ότι δεν θεωρούν αναγκαίο επί του παρόντος να αναληφθούν περαιτέρω νομοθετικές ενέργειες στον τομέα. Η Προεδρία εκτιμά ότι θα πρέπει να συνεχιστούν οι συζητήσεις.

iii) Πιθανές νομοθετικές προτάσεις για τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις

Η τρέχουσα άποψη των επαγγελματιών είναι ότι, όσον αφορά τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις σε επίπεδο ΕΕ και ειδικότερα τις πράξεις αμοιβαίας αναγνώρισης, η νομοθεσία της ΕΕ είναι αρκετά ολοκληρωμένη και καλύπτει ευρύ φάσμα πτυχών. Είναι, όμως, αναγκαίο να ενισχυθεί η εφαρμογή των υφιστάμενων πράξεων και να βελτιωθούν οι γνώσεις των επαγγελματιών μέσω συνεχούς κατάρτισης και ευαισθητοποίησης.

Όσον αφορά τη μεταφορά ποινικών διαδικασιών, επί του παρόντος τα κράτη μέλη της ΕΕ διενεργούν μεταξύ τους μεταφορές ποινικών διαδικασιών βάσει πράξεων του Συμβουλίου της Ευρώπης ή βάσει της αρχής της αμοιβαιότητας. Τα κράτη μέλη ανέφεραν συχνά δύο ειδικές συμβάσεις - Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τη διαβίβαση ποινικών δικογραφιών, Στρασβούργο, 1972, και Σύμβαση για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή σε ποινικές υποθέσεις, Στρασβούργο, 1959, άρθρο 21 («καταγγελίες προς άσκηση ποινικής δίωξης») - οι οποίες προσφέρουν έγκυρες λύσεις στις περιπτώσεις μεταφοράς διαδικασιών σε άλλο κράτος.

Εκ πρώτης όψεως, η προσφυγή στις πράξεις αυτές θα έπρεπε να επαρκεί. Κάποια κράτη μέλη όντως θεωρούν ότι το νομικό πλαίσιο είναι επαρκώς ολοκληρωμένο και λειτουργεί σε ικανοποιητικό επίπεδο. Από την άλλη, ο συγκεκριμένος όγκος υποθέσεων που αντιμετωπίζουν ορισμένα κράτη μέλη δείχνει ότι αυτό δεν ισχύει πάντα. Επιπλέον, μόνο 13 κράτη μέλη είναι συμβαλλόμενα μέρη της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τη διαβίβαση ποινικών δικογραφιών ενώ η άλλη έγκυρη επιλογή είναι τα κράτη μέλη να υποβάλλουν αιτήματα για τη μεταφορά διαδικασιών βάσει της αρχής της αμοιβαιότητας, που είναι δυνατόν μόνον όταν και τα δύο κράτη επιτρέπουν μια τέτοια συνεργασία βάσει καθεστώτος αμοιβαιότητας. Η προσφυγή στο άρθρο 21 της Σύμβασης του 1959 για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή σε ποινικές υποθέσεις έχει επίσης περιορισμούς. Ως εκ τούτου, χωρίς να προβεί σε λεπτομερή ανάλυση του θέματος, η Προεδρία πιστεύει, υποστηριζόμενη από ορισμένα κράτη μέλη, ότι μία ειδική πράξη εφαρμοστέα σε επίπεδο ΕΕ θα μπορούσε να είναι πιο αποτελεσματική από τις δύο αυτές πράξεις που εκδόθηκαν πριν από πολλά χρόνια. Θα μπορούσε επίσης να δώσει καλύτερες λύσεις όσον αφορά τον βαθμό εναρμόνισης ή προσέγγισης σε επίπεδο ΕΕ και, άρα, πιο θετικά αποτελέσματα σε σχέση με το ισχύον πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Η μεταφορά των διαδικασιών χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις όπου είναι προφανές ότι ο σκοπός του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα στο κράτος εκτέλεσης (σε περιπτώσεις όπου π.χ. τα αποδεικτικά στοιχεία θα πρέπει να διαβιβαστούν στο κράτος εκτέλεσης επειδή το πρόσωπο διαμένει εκεί, ή επειδή το αδίκημα διαπράχθηκε κυρίως στο έδαφος του κράτους εκτέλεσης, ή επειδή το μεγαλύτερο μέρος των αποδεικτικών στοιχείων βρίσκεται ήδη εκεί). Η μεταφορά των διαδικασιών μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί όταν η παράδοση βάσει του ΕΕΣ δεν μπορεί να ολοκληρωθεί. Η εφαρμογή της αρχής *aut dedere aut judicare* σε αυτή τη συνάρτηση αποτελεί έγκυρη εναλλακτική λύση προκειμένου να διασφαλίζεται ότι πληρούνται οι σκοποί της ποινικής δικαιοσύνης και ότι εφαρμόζεται πλήρως η έννοια της αρμόζουσας ποινής («the just deserts concept»).

Η πρόταση αυτή δεν είναι καινούργια. Το 2009 η σουηδική Προεδρία κυκλοφόρησε πρόταση για απόφαση πλαίσιο σχετικά με τη διαβίβαση ποινικών δικογραφιών, αλλά δεν επιτεύχθηκε συμφωνία επί της πρωτοβουλίας που είχε υποβληθεί από 15 κράτη μέλη.

Ωστόσο, η Προεδρία πιστεύει ότι τώρα είναι η κατάλληλη στιγμή για να επανεκτιμηθεί η κατάσταση στον συγκεκριμένο τομέα. Μια τέτοια διαδικασία μπορεί να ξεκινήσει σταδιακά και οι ακόλουθες πτυχές θα μπορούσαν να εξεταστούν μελλοντικά, σε μεσοπρόθεσμη βάση:

α) να αξιολογηθεί επακριβώς η συγκεκριμένη εφαρμογή της αρχής *aut dedere aut judicare* σε επίπεδο ΕΕ στο πλαίσιο των διαδικασιών του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, ώστε να αποφεύγεται η ατιμωρησία και σε σχέση με τα ΕΕΣ για τα οποία υπήρξε άρνηση εκτέλεσης· επιπλέον, για τις περιπτώσεις στις οποίες το ΕΕΣ εκδίδεται για την εκτέλεση ποινής, να αξιολογηθεί κατά πόσον τα κράτη μέλη, ως κράτη εκτέλεσης, μπορούν, με την επιφύλαξη του εφαρμοστέου νομικού πλαισίου, να αναλάβουν την εκτέλεση της ποινής που έχει εκδοθεί εις βάρος των εκζητουμένων.

β) να διερευνηθεί περαιτέρω μεσοπρόθεσμα η ανάγκη υποβολής νομοθετικής πρότασης για τη μεταφορά διαδικασιών σε ποινικές υποθέσεις σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης των διατάξεων της απόφασης πλαισίου 2009/948/ΔΕΥ για τις συγκρούσεις δικαιοδοσίας. Για το σκοπό αυτό μελλοντικά θα μπορούσε να εκτιμηθεί ο όγκος των τρεχουσών υποθέσεων μεταφοράς των διαδικασιών και η πρακτική εφαρμογή άλλων πράξεων (εκτός ΕΕ).

Δ. Ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου που επιτρέπει την ορθή λειτουργία της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις.

Από τη σχετική συζήτηση προέκυψε ότι τα κράτη μέλη συμφωνούν ότι η Eurojust και το ΕΔΔ διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην προώθηση της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, όπως αποδεικνύουν τα σημαντικά επιτεύγματά τους από συστάσεώς τους. Τα κράτη μέλη τόνισαν την ανάγκη διατήρησης του status quo όσον αφορά τη συμμετοχή της Eurojust και του ΕΔΔ στις δραστηριότητες της ομάδας COPEN.

Ο ιστότοπος του ΕΔΔ θεωρείται από τη συντριπτική πλειοψηφία των αντιπροσωπιών ότι λειτουργεί πολύ καλά και ότι όλα τα ηλεκτρονικά εργαλεία του (π.χ. Δικαστικός Άτλας, *Fiches Belges*, Νομική Βιβλιοθήκη) είναι εξαιρετικά χρήσιμα και φιλικά προς τον χρήστη για τους δικαστές, τους εισαγγελείς και τους εκπροσώπους των κεντρικών αρχών. Έχει πράγματι τονιστεί ότι ο ιστότοπος του ΕΔΔ αποτελεί τον καλύτερο «χώρο» όπου οι επαγγελματίες του κλάδου της δικαιοσύνης στην ΕΕ μπορούν να βρίσκουν σημαντικές πληροφορίες για τις πράξεις αμοιβαίας αναγνώρισης που εφαρμόζονται σε επίπεδο ΕΕ.

Πολλές αντιπροσωπίες ανέφεραν συγκεκριμένα την Eurojust και το ΕΔΔ ως επιτυχημένα παραδείγματα.

Ωστόσο, πρέπει να αναφερθούν διάφορα στοιχεία που θα μπορούσαν να βελτιώσουν τις δραστηριότητες τόσο της Eurojust όσο και του ΕΔΔ, ως εξής:

1. Όσον αφορά και την Eurojust και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο:

- Η Eurojust και το ΕΔΔ θα πρέπει να συνεχίσουν να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στην αντιμετώπιση των εμποδίων και στον προσδιορισμό των βέλτιστων πρακτικών κατά την εφαρμογή των πράξεων αμοιβαίας αναγνώρισης.
- Τα έγγραφα που καταρτίζουν η Eurojust και το ΕΔΔ σχετικά με την πρακτική εφαρμογή των πράξεων αμοιβαίας αναγνώρισης είναι πολύ χρήσιμα για τους επαγγελματίες του κλάδου. Ειδικότερα αναφέρθηκαν η σύνοψη της νομολογίας του ΔΕΕ σχετικά με την απόφαση-πλαίσιο για το ΕΕΣ και η έκθεση σχετικά με την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων, καθώς και τα συμπεράσματα του ΕΔΔ για την ευρωπαϊκή εντολή έρευνας.

2. Όσον αφορά την **Eurojust**:

- Θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι η ίδια η Eurojust έχει πρόσβαση σε υφιστάμενες και μελλοντικές πλατφόρμες, όπως η ασφαλής πλατφόρμα για την ανταλλαγή ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων που ετοίμασε η Επιτροπή.
- Θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι η Eurojust διαθέτει κατάλληλους οικονομικούς πόρους, ώστε να συνεχίσει να λειτουργεί τουλάχιστον με τους ίδιους όρους όπως μέχρι τώρα.

3. Όσον αφορά το **Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο**:

- Τονίστηκε ότι είναι σημαντικό η Γενική Γραμματεία να διαβιβάζει τακτικά τα συμπεράσματα της συνόδου ολομέλειας του ΕΔΔ στις αντιπροσωπίες των κρατών μελών. Τα συμπεράσματα πρέπει επίσης να διαβιβάζονται σε εθνικό επίπεδο από κάθε κράτος μέλος, έτσι ώστε οι πληροφορίες να αξιοποιούνται από ευρύ φάσμα επαγγελματιών.
- Τονίστηκε ότι πρέπει να παρέχονται επαρκείς πόροι στην Eurojust προκειμένου να είναι σε θέση να συνεχίσει τη λειτουργία του ΕΔΔ.

4. Όσον αφορά την **COPEN**:

Μετά τις διαβουλεύσεις που πραγματοποίησε η Προεδρία σχετικά με το ρόλο της COPEN, τα κράτη μέλη που συμμετείχαν στον διάλογο εξέφρασαν πολλές ενδιαφέρουσες ιδέες:

- να λαμβάνεται τακτικά υπόψη κατά τη διάρκεια των συζητήσεων της COPEN ο βαθμός στον οποίον εφαρμόζονται οι πράξεις αμοιβαίας αναγνώρισης·
- να προσκαλούνται η Eurojust και το ΕΔΔ και, όταν χρειάζεται, άλλα δικαστικά δίκτυα, στις συνεδριάσεις της COPEN, όταν συζητούνται θέματα που τους ενδιαφέρουν άμεσα στο πλαίσιο της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας·

- να εντοπίζονται νέες προκλήσεις και ορθές πρακτικές και να συζητούνται πιθανά ζητήματα που ανακύπτουν από νέες αποφάσεις του ΔΕΕ καθώς και επαναλαμβανόμενα πρακτικά προβλήματα·
- να εγγράφονται συγκεκριμένα, πρακτικά θέματα σχετικά με τις πράξεις αμοιβαίας αναγνώρισης στις ημερήσιες διατάξεις των (γενικών) συνεδριάσεων της COPEN και να εξετάζονται λύσεις για τα θέματα αυτά.

5. Όσον αφορά την **Επιτροπή**:

Πολλές αντιπροσωπίες ανέφεραν την πολύτιμη συμβολή της Επιτροπής σε θεσμικό επίπεδο, ιδίως μέσω της διοργάνωσης συνεδριάσεων εμπειρογνομόνων για τις ενωσιακές πράξεις και, ειδικότερα, για την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης σε επίπεδο ΕΕ. Είναι της γνώμης ότι οι συνεδριάσεις αυτές θα πρέπει, στο μέλλον, να διεξάγονται συστηματικά για τη συζήτηση κάθε πράξης αμοιβαίας αναγνώρισης, πριν και μετά την εφαρμογή της.

Κατά την άποψη της Προεδρίας, πρέπει στο σημείο αυτό να εξεταστούν οι ακόλουθες πτυχές:

1. Η Eurojust και το ΕΔΔ θα πρέπει να συνεχίσουν να επικεντρώνονται στις πρακτικές και επιχειρησιακές δραστηριότητές τους και, για να το πράξουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, θα πρέπει να διατεθεί στην Eurojust επαρκής προϋπολογισμός, εντός του ισχύοντος δημοσιονομικού πλαισίου, που δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να παρεμποδίζει τις καθημερινές δραστηριότητες της Eurojust και, κατά συνέπεια, του ΕΔΔ. Θα πρέπει να εργαστούν περαιτέρω, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του εθνικού συστήματος συντονισμού της Eurojust (ENCS), προκειμένου να προσδιοριστεί ποιά από τις δύο οντότητες είναι η πλέον κατάλληλη για να ασχοληθεί με συγκεκριμένες περιπτώσεις. Όσον αφορά μελλοντικές νομοθετικές προτάσεις για τις οποίες θα απαιτηθεί η παροχή πληροφοριών από τους επαγγελματίες του κλάδου, η Eurojust και το ΕΔΔ ή οποιοδήποτε άλλο σχετικό δικαστικό δίκτυο θα μπορούσαν να προσκληθούν στις συνεδριάσεις της COPEN από τα πρώτα στάδια, κατά περίπτωση, ώστε να μπορούν να γνωμοδοτήσουν εγκαίρως στο πλαίσιο της διαδικασίας διαβούλευσης.
2. Η COPEN θα πρέπει να διατηρήσει την τρέχουσα μεθοδολογία εργασίας της αλλά να αξιολογεί περιοδικά, βάσει των εκάστοτε συνθηκών, εάν οι γενικές συνεδριάσεις της θα πρέπει να διεξάγονται συχνότερα από μία φορά ανά εξάμηνο.